

Inugami

kutyaszellem a japán mitológiában

Készítette: Deme Zsófia (Neptun kód: FCNYHF),

Japanológia Ma 2. évfolyam

2017.01.23.

Tantárgy: Sámánizmus és népvallás (BMVD-151:17)

Jelen dolgozatom tárgya a japán mitológiában ritkán előforduló, *inugami* (犬神) nevezetű lény. Maga a név két kínai írásjegyből tevődik össze, a kutya (*inu* 犬) és az isten (*kami* 神), így arra következtethetnénk, hogy ez egyfajta istenség a sintó mitológiában, de úgy vélem a felhasznált források alapján inkább egy kutyaszellem lenne a megfelelő fordítás. A későbbiekben bővebben is kifejtem, de már most érdemes megemlíteni, hogy bár a nevében a kutya szó szerepel, de ez nem feltétlenül jelenti azt is, hogy kutya képében ábrázolják, vagy képzelik el ezt a lényt a japán hitvilágban. (1. és 2. ábra)

Eredete

Bár nem teljesen világos, hogy pontosan honnan és mikortól eredhet e mitológiai lény, de alapvetően kétféle elképzelés van. Ez első, hogy vagy maga a lény Kínából repült át Japánba, vagy egy híres japán szerzetes, Kūkai (774-835), volt az, aki átvitte még a kilencedik században. A másik elképzelés inkább arról szól, hogy hogyan születik meg egy *inugami*. Először is egy kutyát betemetnek úgy egy útkereszteződésbe, hogy csak a feje maradjon szabadon. Majd ezután ételt tesznek ki a kutya elé, de olyan távolságba, hogy épp ne érje el a kutya a nyelvével. Néhány nap alatt így kiéheztetik a kutyát és mikor már majdnem éhen halt, akkor vágják le az állat fejét. A népi hit szerint a kutya haragja a koponyájában él tovább, így a japán emberek ehhez imádkozva kérték az immár szellemé változott kutyát, hogy ruházza fel őket a saját erejével.¹

A második eredetből kiderül, hogy az *inugami* egy fajta gonosz szellemként/ démonként (*tsukimono* 憑物) tartják számon a japán mitológiában. Fontos azonban megjegyezni, hogy nem egész Japán területén él ez a hagyomány, hanem csak a délnyugati, nyugati részén az országnak.²

Morfológia

Mint korábban már említettem, nevével ellentétben az *inugami* nem mindig kutya képében jelenik meg. Bizonyos területeken inkább egérre hasonlít (főleg a pofa része), máshol, főleg a délnyugati részén az országnak, pedig inkább a menyétre hasonlít.³ (3. ábra)

¹ Tanigawa Kenichi. *Tsukimono*. 1990. in *Nihon minzoku daijiten*. 1999. 119–120. old.

² u.o.

³ Someya Takio. *Nihon no minzoku* 44. 1973. 141–143. old.

Hiedelmek

A kutyának mind Japánban, mint Kínában és Koreában alapvetően pozitív megítélése van. A japán mitológiában is általában, mint hűséges és segítő társ jelenik meg, azonban van, hogy embereket, tárgyakat megszálló, vagy idős kutyák esetében túl sokat tudó és így tikokat eláruló lényként ábrázolják. ⁴Talán ezzel hozható összefüggésbe az is, hogy az *inugami* is meglehetősen ambivalens lény. Egyik szemszögből egy gazdaságot megőrző szellem, más szempontból viszont bosszúálló, irigy lényként is ismeretes.

Több típusú hiedelem is kapcsolódik ehhez a kutyaszellemhez, de a leginkább elterjedt az *inugami mochi* jelenség. Egy házban több ilyen kutyaszellem is lehet, de főleg a nőkhez kötődik, mint a férfiakhoz.⁵

Kagawa megyében például anyáról lányra öröklődik az *inugami* gondozása. Itt ezt szimbolikusan úgy jelzik, hogy a lány 15 éves korában kap egy kis, fehér kutyát. Még a házasság után is a lánnyal marad a kutya (és a kutyaszellem). Alapvetően rejtőzködve él a szellem, de néha fel-felbukkanhat, például, ha Újév során kiraknak az asztalra étel áldozatokat. Egyik fő jellemzője az ilyen *inugami mochi* nevezetű embereknek, hogy valamelyest tartanak tőlük a körülöttük élő emberek, ezért el is vannak különülve tőlük. E félelem oka nem más, mint az, ha egy kutyaszellemet birtokoló család női tagját magukra haragítják, akkor a kutyaszellem megszállhatja az embert és így beteg lesz testileg, vagy szellemileg. Ilyen esetekben sámánhoz kell fordulnia az embernek. ⁶

Yamagyuchi megyében is hasonló hiedelmek fűződnek az kutyaszellemhez. Apró eltérés azonban ott figyelhető meg, hogy az *inugami* irigyli mások gazdagságát, boldogságát, ezért kialakult az a szokás, hogy a házak oldalán lelógatnak egy süteményt, aminek a neve *inugamisuji* (犬神筋). Ezt kifejezetten a kutyaszellemnek készítik, hogy ezzel szimbolikusan megosszák vele a boldogságukat, továbbá ezzel kérik, hogy az *inugami* megóvja őket az ártalmaktól. Fontos azonban, hogy ne nézzen rá senki, mert akkor a hiedelem szerint megromlik a süti és az *inugami* így már nem eszi meg.⁷

Ōita megyében már egy kicsit különbözik a korábbiaktól. A néphit szerint nincs meghatározva, hogy pontosan hogyan néz ki az *inugami*, de elsősorban menyétre hasonlít. A

⁴ Casal U.A., *The Goblin Fox and Badger and Other Witch Animals of Japan*. 1959. 68–78. old.

⁵ Tanigawa, 1990

⁶ Takeda Akira, *Nihon no minzoku* 37, 1971, 116–117. old.

⁷ Miyamoto Tsuneichi, Zaizen Jiichi, *Nihon no minzoku* 35. 1974. 138–139. old.

hiedelem szerint hosszúkás dolgok alatt rejtőzik, mint például az asztal. Az *inugami mochi* házaknál kialakult az a szokás, hogy minden reggel egy kis adag étel áldozatot tesznek az asztal alá, továbbá az első falatot a reggeliből kézzel eszik, nem pálcikával. Más kutyához hasonló viselkedés is előfordulhat náluk, de ezek valószínűleg csak rosszindulatú pletykákból erednek. Ennek oka az lehet, hogy az ilyen *inugami mochi* házak meglehetősen gazdagok voltak, mivel az *inugami* védelmezte őket és a vagyonukat. Továbbá ha innen vesznek feleségül egy női családtagot, akkor az illető hamar gazdag lesz. Vigyázni kellett azonban arra, hogy ne beszéljenek se arról, hogy a valaki úgy nevezett *inugami mochi*, se e miatt utasítani vissza egy házasságot. Az ilyen *inugami mochi* családokkal a gazdagságon kívül még a szellemi betegséget is összekötötték az emberek, így mint korábban említettem ezek a családok elkülönültek a közösségtől. Ahogyan máshol is, itt is igyekeztek elkerülni azt, hogy magukra haragítsák az ilyen embereket, vagy okot adjanak nekik az irigységre. Ha mégis haragba kerültek, akkor itt is megszállta az embereket az *inugami*. Itt viszont különbözött a szokás annyiban, hogy először a család házánál kellett elrejtetni egy adag ételt a ház udvarában, vagy egy szárított szilvamagot kellett lerakni a ház elé, úgy hogy senki ne lássa meg az illetőt. Ha ezek után még mindig nem tudott megszabadulni a kutyaszellemtől, akkor el kellett mennie sámánhoz, buddhista paphoz, vagy sintó papnőhöz, akik valamilyen rítus keretében (a folyó sodrását imitáló mozdulatokkal, vagy ütlegetéssel) megszabadította az illetőt.⁸

A fentiek alapján talán az *inugami* jelenség talán összefüggésbe hozható a japán kuruzsló/gonosz sámán kifejezéssel is, *inugami tsukai* 犬神使い, ami szó szerinti fordításban kutyaszellemet használó/alkalmazó embert jelent.⁹

Összegzés

Mint láthattuk az *inugami* egyfajta ambivalens lény, ami területtől függően változó módon van ábrázolva. Ambivalens jellegét az adja, hogy a kutyákkal kapcsolatba gyakran emlegetett 'húséges társ' kifejezést szoktuk párosítani, ami végül is, itt is megjelenik az *inugami mochi* jelenség képében, azonban az *inugami* gyakorlatilag minden térségben bosszúszomjas és ártószellemként is jelenik meg. Érdekes megemlíteni, hogy bár a japán mitológia egy ritkábban előforduló lényéről van szó, a fiataloknak szóló médiában, mint például videojátékokban, képregényekben is meg szokott jelenni. (4., 5. és 6. ábra)

⁸ Someya, 1973

⁹ Tanigawa, 1990

Függelék

1. ábra

(a rajz a Hyakkai Zukan című tekercsből való)¹⁰

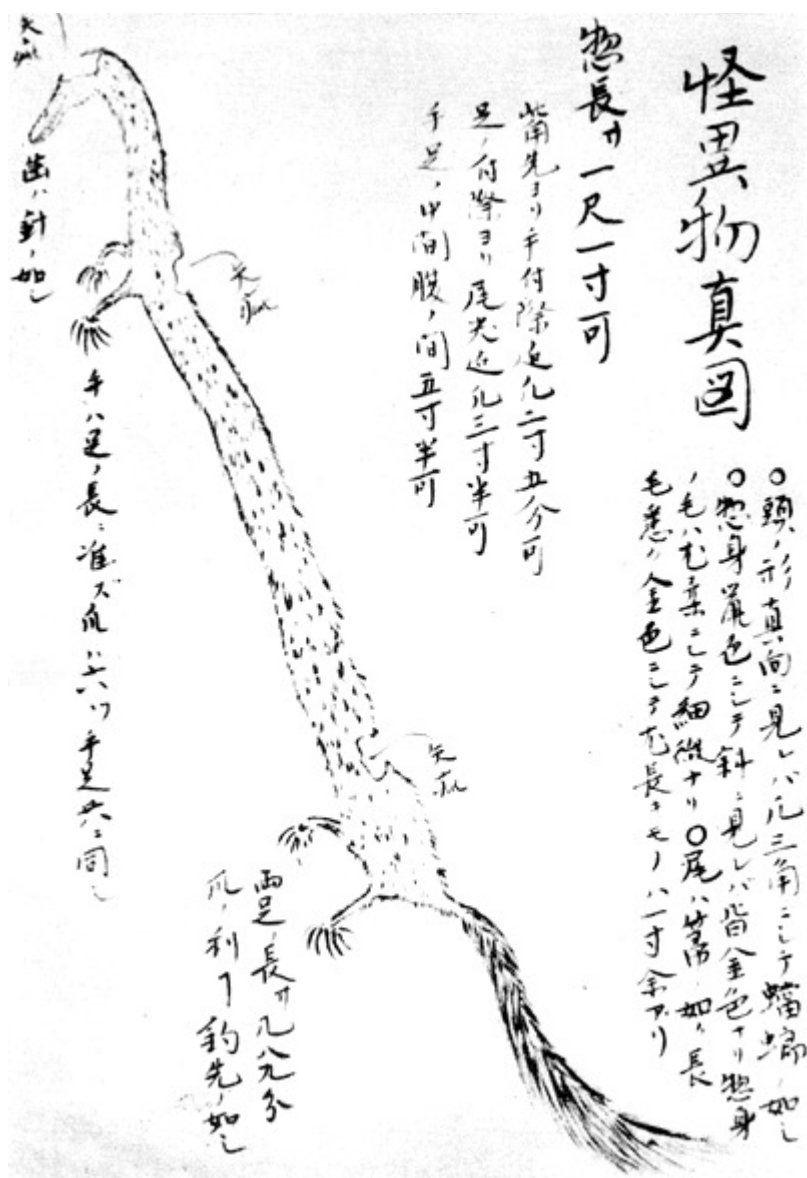

2. ábra (Inugami jobb

oldalt és rokurokubi baloldalt)¹¹

¹⁰ https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Hyakkai-Zukan?uselang=ru#/media/File:Suushi_Inugami.jpg, megtekintve: 2016.12.27.

¹¹ <http://pinktentacle.com/2010/06/bakemono-zukushi-monster-scroll/>, megtekintve: 2016. 12. 27.

3. ábra (Oka Kumaomi

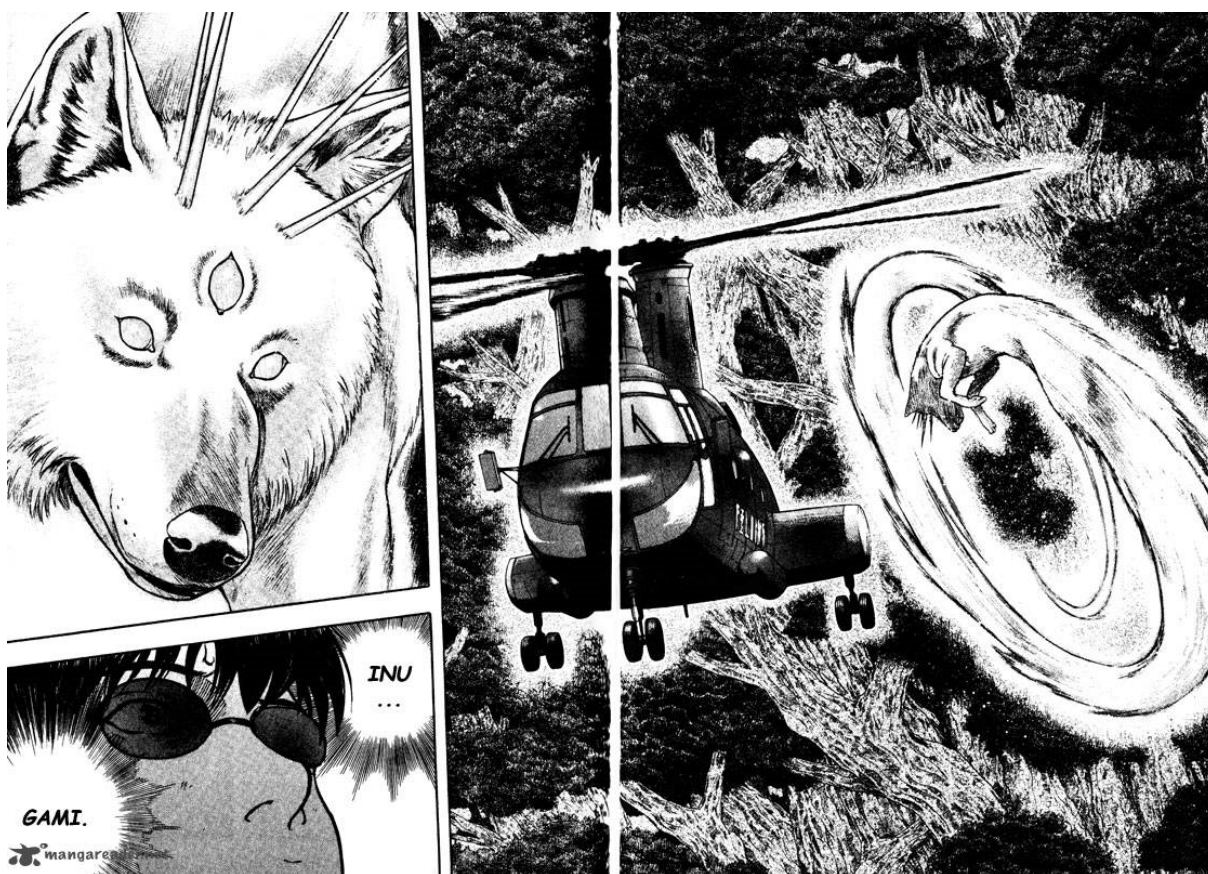
rajza, az inugami ábrázolása Nyugat-Japánban)¹²

¹² https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2d/Kumaomi_Inugami.jpg, megtekintve: 2016.12.27.

4. ábra (A Nurarihyo no mago c. manga

sorozatból)¹³

5. ábra (Az Inugami c. manga sorozatból)¹⁴

¹³

<http://vignette2.wikia.nocookie.net/nurarihyonnomago/images/3/35/Inugami%28species%29.jpg/revision/latest?cb=20110322181908>, megtekintve: 2017.01.23.

¹⁴ <http://i5.mangareader.net/inugami/14/inugami-2206111.jpg>, megtekintve: 2017.01.23.

6. ábra (A Shin Megami Tensei c. videojátékból)¹⁵

Bibliográfia

Casal, 1959

Casal, U. A. "The Goblin Fox and Badger and Other Witch Animals of Japan." *Folklore Studies*, vol. 18, 1959, 1–93. old

Miyamoto, Zaizen, 1974

Miyamoto Tsuneichi 宮本常一, Zaizen Jiichi 財前司一. *Nihon no minzoku 35 日本
の民俗 35*. Dai ippoki shuppan kabushiki kaisha 第一法規出版株式会社. 1974. 138–
139. old

¹⁵ [http://vignette3.wikia.nocookie.net/megamitensei/images/1/1a/478_-
Inugami.jpg/revision/latest?cb=20120527043427](http://vignette3.wikia.nocookie.net/megamitensei/images/1/1a/478_-Inugami.jpg/revision/latest?cb=20120527043427), megtekintve: 2017.01.23.

Someya, 1973

Someya Takiō 染矢多喜男. *Nihon no minzoku 44* 日本の民俗 44. Dai ippoki shuppan kabushiki kaisha 第一法規出版株式会社. 1973. 141–143. old

Takeda, 1971

Takeda Akira 武田明. *Nihon no minzoku 37* 日本の民俗 37. Dai ippoki shuppan kabushiki kaisha 第一法規出版株式会社. 1971. 116–117. old

Tanigawa, 1990

Tanigawa Kenichi 谷川健一. *Tsukimono* 憑物. 1990. in *Nihon minzoku daijiten (shita)* 日本民俗大辞典 (下). Kōbunkan 吉川弘文館. 2000. 119–120. old